

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Bogdan Wysocki

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2024 r. w Poznaniu
na posiedzeniu niejawnym
sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.
przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w T.
o zapłatę
na skutek apelacji pozwanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 30 marca 2023 r. sygn. akt IX GC 709/22

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

B. W.

UZASADNIENIE

Powódka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. wniosła o zasądzenie na swa rzecz od pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. (dalej jako (...) Sp. z o.o.) kwoty 584.756,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od wskazanych kwot od 31 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty.

Na skutek postanowienia referendarza sądowego z 23 marca 2022 r. (k. 85) część roszczeń objętych pozwem zostało przekazanych według właściwości miejscowej do innych sądów. **Ostatecznie przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie było żądanie zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kwoty 170.102 zł** wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od kwoty 77.727 zł od 31.12.2018 r. do dnia zapłaty, od kwoty 8.915 zł od 31.12.2018 r. do dnia zapłaty i od kwoty 83.460 zł od 31.12.2018 r. do dnia zapłaty.

Referendarz sądowy w dniu 21 czerwca 2022 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i obciążenie powódki kosztami procesu pozwanej.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swe stanowisko.

Wyrokiem z dnia 30 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu:

1. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 170.102 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od 31 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty;

2. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (w tym 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty;

3. nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Poznaniu) kwotę 9.613 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Podstawę takiego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne oraz wyprowadzone z nich wnioski prawne:

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. prowadziły wieloletnią współpracę, w ramach której (...) Sp. z o.o. realizowała dla (...) Sp. z o.o. na terenie całego kraju sieci gazowe.

Ww. podmioty zawarły wiele umów, m.in.:

- umowę nr (...) z 27 września 2013 r. dotyczącą prac budowlano-montażowych gazociągu w miejscowości G. w gminie O.

- umowę nr (...) z 5 maja 2014 r. dotyczącą prac budowlano-montażowych związanych z realizacją gazociągu w miejscowościach W., S. i W.

oraz

- umowę nr (...) z 10 października 2014 r. dotyczącą prac budowlano-montażowych związanych z realizacją gazociągu w miejscowościach Ś., B., P..

W dniu 30 września 2015 r. (...) Sp. z o.o. wystawiła względem (...) Sp. z o.o. fakturę nr (...) w powołanym w opisie tytułu należności na umowę nr (...) na kwotę 160.390,77.

Odwołując się do umowy nr (...) Sp. z o.o. wystawiła względem (...) Sp. z o.o. fakturę nr (...) z 28 października 2015 r. na kwotę 63.345zł.

Odwołując się do umowy nr (...) Sp. z o.o. wystawiła względem (...) Sp. z o.o. fakturę nr (...) z 30 października 2015 r. na kwotę 246.000 zł.

(...) Sp. z o.o. zapłaciła przelewami na rzecz (...) Sp. z o.o. część z należności wynikających z ww. faktur. W konsekwencji dokonanych częściowych płatności do uregulowania pozostało:

-z faktury (...) kwota 77.727 zł,

-z faktury (...) kwota 8.915 zł

-z faktury (...) kwota 83.460 zł.

W dniu 9 października 2015 r. (...) Sp. z o.o. wystawiła względem (...) Sp. z o.o. notę obciążeniową nr (...) (...) na kwotę 77.727 zł, wskazując, że należność ta winna być uregulowana przelewem do 23 października 2015 r. W rubryce „tytuł obciążenia” wskazano, że chodzi o „obciążenie za niedotrzymanie warunków umowy”. Jednocześnie w dolnej części dokumentu zawarto adnotację, że nota dotyczy „umowy nr (...) z 29.10.2013 r. (zad. (...) - budowa sieci gazowej w m. C.- L.)”.

W piśmie z 14 października 2015 skierowanym do (...) Sp. z o.o. (...) Sp. z o.o. oświadczyła, że na podstawie art. 498 kodeksu cywilnego dokonuje z dniem 2 listopada 2015 r. potrącenia wierzytelności przysługującej (...) Sp. z o.o. z tytułu noty obciążeniowej (...) (...) z wierzytelnością (...) Sp. z o.o. z faktury nr (...) - wartość potrącenia 77.727 zł.

W okresie od 30.10.2015 r. do 2.11. (...). (...) Sp. z o.o. wystawiła względem (...) Sp. z o.o. pięć not obciążeniowych nr (...) / (...) / (...), (...) / (...), (...) / (...) i (...) / (...) na łączną kwotę 9.630,50 zł W rubrykach „tytuł obciążenia” wskazano, że chodzi o „obciążenie za niedotrzymanie warunków umowy”. Jednocześnie w dolnej części dokumentu zawarto adnotację, której umowy dotyczy naliczenie każdej z not.

W piśmie z 25 listopada 2015 skierowanym do (...) Sp. z o.o. (...) Sp. z o.o. oświadczyła, że na podstawie art. 498 kodeksu cywilnego dokonuje z dniem 27 listopada 2015 r. potrącenia wierzytelności przysługującej (...) Sp. z o.o. z tytułu ww. pięciu not obciążeniowych z wierzytelnością (...) Sp. z o.o. z faktury nr (...) - wartość potrącenia 9.630,50 zł.

W dniu 17 listopada 2015 r. (...) Sp. z o.o. wystawiła względem (...) Sp. z o.o. notę obciążeniową nr OP/3I/ (...) na kwotę 83.460 zł, wskazując, że należność ta winna być uregulowana przelewem do 1 grudnia 2015 r. W rubryce „tytuł obciążenia” wskazano, że chodzi o „obciążenie za niedotrzymanie warunków umowy”. Jednocześnie w dolnej części dokumentu zawarto adnotację, że nota dotyczy „opóźnienia w realizacji umowy nr (...) z 1.09.2014 r. (zad. (...) - P. ul. (...))”.

W piśmie z 1 grudnia 2015 r. skierowanym do (...) Sp. z o.o. (...) Sp. z o.o. oświadczyła, że na podstawie art. 498 kodeksu cywilnego dokonuje z dniem 3 grudnia 2015 r. potrącenia wierzytelności przysługującej (...) Sp. z o.o. z tytułu noty obciążeniowej (...) / (...) z wierzytelnością (...) Sp. z o.o. z faktury nr (...) - wartość potrącenia 83.460 zł.

Wnioskami z 29 września 2017 r. i 30 stycznia 2019 r. (...) Sp. z o.o. zawezwała (...) Sp. z o.o. do próby ugodowej obejmującej należności z ww. faktur. Na wyznaczonych posiedzeniach sądowych wywołanych owymi wnioskami do zawarcia ugody jednak nie doszło.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych sąd I instancji uznał roszczenia pozwu za uzasadnione w całości.

Powództwo wniesione w niniejszej sprawie powódka wywodziła z twierdzenia o braku całkowitego zaspokojenia przez pozwaną należności z wykonania przez powódkę na rzecz (...) Sp. z o.o. prac budowlano-montażowych i projektowych związanych z realizowaniem sieci gazowych w miejscowości G. (umowa nr (...) z 27.9.2013 r.), Ś., B., P. (umowa nr (...) z 10.10.2014r) i W., S. i W. (umowa nr (...) z 5.5.2014 r.).

Na wstępie wskazać należy, że zgodnie z art. 647 kodeksu cywilnego przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Pomiędzy stronami procesu nie było spornym, że powódka wykonała roboty z ww. umów, jak również, że pozwana zapłaciła przelewami bankowymi część należności wynikających z faktur odnoszących się do tych robót (tj. z faktur o numerach (...)).

(...) Sp. z o.o. negowała jednak żądanie pozwu, podnosząc, że wskutek złożonych przez siebie oświadczeń o potrąceniu doszło do umorzenia wierzytelności objętych pozwem. Pozwana powołała się na swoje oświadczenia z 14 października

2015 r. (k. 235), z 25 listopada 2015 r. i z 1 grudnia 2015 r., w których przedstawiła do potrącenia z wierzytelnościami powódki objętymi niniejszą sprawą własne wierzytelności, które według niej wynikały z dołączonych do sprzeciwu od nakazu zapłaty not obciążeniowych z tytułu kar umownych dotyczących nienależytego, tj. nieterminowego wykonania przez (...) Sp. z o.o. innych umów łączących strony.

Odnosząc się do sprzeciwu od nakazu zapłaty, powódka zakwestionowała możliwość uwzględnienia sformułowanego przez pozwaną zarzutu potrącenia. Według powódki zarzut ten nie spełniał przesłanek określonych w art. 203[1]§1 kodeksu postępowania cywilnego, ponieważ wierzytelności pozwanej nie wynikały z tego samego stosunku prawnego co wierzytelności dochodzone pozwem, lecz innych umów o roboty budowlane. Wierzytelności te nie były również uprawdopodobnione dokumentem nie pochodzącym wyłącznie od pozwanej. (...) Sp. z o.o. sformułowała również w uzasadnieniu odpowiedzi na sprzeciw twierdzenie, że oświadczenia o potrąceniu są nieskuteczne, bowiem pozwana poinformowała powódkę o potrąceniu, wcześniej nie wzywając do zapłaty kar umownych, mimo, iż stosownie do art. 455 kc skierowanie do dłużnika wezwania do zapłaty jest niezbędne do tego, aby mające charakter bezterminowy roszczenie odszkodowawcze stało się wymagalne.

Niezależnie od powyższego powódka kwestionowała również same wierzytelności pozwanej z tytułu kar umownych, zaprzeczając, jakoby nie dotrzymała warunków umów i podając, że nie uznała not obciążeniowych wskazanych w sprzeciwie i odesłała je bez księgowania. (...) Sp. z o.o. zanegowała również wyliczenia pozwanej odnośnie rzekomych kar umownych i podniosła zarzut ich miarkowania.

Biorąc pod uwagę powyższe, zadaniem Sądu w niniejszym postępowaniu było w pierwszej kolejności ustalenie, czy zarzut potrącenia zgłoszony w sprzeciwie od nakazu zapłaty spełniał wymogi z art. 203[1]§1-3 kodeksu postępowania cywilnego. Tylko bowiem w razie pozytywnego wyniku zbadania tego zagadnienia zachodziła potrzeba rozstrzygnięcia o zasadności twierdzenia o umorzeniu się wzajemnych wierzytelności stron niniejszego procesu.

Art. 203[1] kpc stanowi, że podstawą zarzutu potrącenia może być tylko wierzytelność pozwanego z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda, chyba że wierzytelność pozwanego jest niesporna lub uprawdopodobniona dokumentem nie pochodzącym wyłącznie od pozwanego (§1). Pozwany może podnieść zarzut potrącenia nie później niż przy wdaniu się w spór co do istoty sprawy albo w terminie dwóch tygodni od dnia, gdy jego wierzytelność stała się wymagalna (§2). Zarzut potrącenia może zostać podniesiony tylko w piśmie procesowym. Do pisma tego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące pozwu, z wyjątkiem przepisów dotyczących opłat (§3).

Odnosząc powyższe do treści wniesionego w niniejszej sprawie sprzeciwu od nakazu zapłaty, uznać trzeba, że sformułowany przez pozwaną zarzut potrącenia niewątpliwie spełniał warunki określone w §2 i §3 artykułu 203[1] kodeksu postępowania cywilnego. Następnie stwierdzić należy, że choć wierzytelności objęte tym zarzutem nie wynikały z tych samych umów o roboty budowlane, z których wywodziły się roszczenia objęte pozwem, jak również niewątpliwie nie były niesporne, to jednak na potrzeby zbadania dopuszczalności zajęcia się zarzutem potrącenia należało przyjąć, że zostały „uprawdopodobnione dokumentami nie pochodzącymi wyłącznie od pozwanej”. Pozwana przedstawiła bowiem dokumenty nie tylko umów, co do których twierdziła, że powódka wykonała je nieterminowo i z których wynikała możliwość naliczenia przez zamawiającego kar umownych za wykonanie umowy po terminie kontraktowym, ale również protokoły odbiorów końcowych z podpisami przedstawiciela wykonawcy (czyli powódki) wskazujące jednoznacznie na przekazanie prac po terminie wynikającym z owych umów.

Ostatecznie Sąd orzekający w niniejszej sprawie nie zajmował się jednak badaniem, czy (...) Sp. z o.o. zasadnie naliczyła wobec (...) Sp. z o.o. przedstawione do potrącenia kary umowne za nieterminowe wykonanie umów wskazanych w notach obciążeniowych. Brak potrzeby rozstrzygnięcia o tych spornych kwestiach wynikał bowiem z uznania przez Sąd, że rzeczony oświadczenia o potrąceniu załączone do sprzeciwu datowane na 14 października 2015 r., 25 listopada 2015 r. i 1 grudnia 2015 r. nie zostały złożone w sposób skuteczny - a to ze względu na niewymagalność wierzytelności pozwanej przedstawionych do potrącenia w chwili składania owego oświadczenia.

Jak stanowi art. 498§ 1 kodeksu cywilnego, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem

obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Stosownie do § 2 wskazanego przepisy wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Według zaś art. 499 kodeksu cywilnego, potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Jak wynika z powyższego, jedną z przesłanek możliwości złożenia oświadczenia o potrąceniu jest wymagalność wierzytelności przedstawianej do potrącenia. Wymagalność następuje z upływem terminu do spełnienia świadczenia, czyli dnia następnego po tym, kiedy dłużnik miał świadczyć Sąd Najwyższy w uchwale z 5.11.2014 r. (III CZP 76/14, L.) w kontekście możliwości potrącenia wierzytelności z tytułu kary umownej wskazał, że wierzytelność taka jest wymagalna w rozumieniu art. 498 kc w terminie wynikającym z art. 455 kodeksu cywilnego. Przepis ten stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Przy czym niezwłocznie, zgodnie z ukształtowanym w piśmiennictwie znaczeniem tego terminu, nie oznacza natychmiastowej powinności świadczenia. Dłużnik, zważywszy okoliczności towarzyszące zobowiązaniu, zwłaszcza na rodzaj i rozmiar świadczenia, bez nieuzasadnionej zwłoki powinien móc przygotować przedmiot świadczenia oraz zrealizować konieczne czynności przygotowawcze, niezbędne do wykonania zobowiązania.

W realiach niniejszej sprawy stwierdzić należy, że (...) Sp. z o.o. złożyła oświadczenia o potrąceniu pismami z 14.10.2015 r., 25.11.2015 r. i 1.12.2015 r. w sytuacji braku wcześniejszego doręczenia powódce wezwań do zapłaty naliczonych kar umownych. W dokumentach dołączonych do sprzeciwu brak jest jakichkolwiek dowodów otrzymania przez powódkę takich wezwań, w szczególności nie wiadomo, czy w ogóle, a jeśli tak, to kiedy doszło do doręczenia spółce (...) Sp. z o.o. not obciążeniowych wskazanych w oświadczeniach o potrąceniu. Za wezwanie do zapłaty nie można również uznać pism dopiero zapowiadających naliczenie w przyszłości kar umownych i wskazujących dopiero na przesłanie noty obciążeniowej „w terminie późniejszym”.

Zatem w realiach sprawy uznać należało, że do potrącenia w oświadczeniach z 14.10.2015 r., 25.11.2015 r. i 1.12.2015 r. zostały przedstawione wierzytelności niewymagalne. Niewątpliwie to pozwana winna była wykazać kwestię owej wymagalności (art. 6 kc). Skoro tego nie uczyniła, Sąd musiał przyjąć, że wierzytelności (...) Sp. z o.o. przedstawione do potrącenia z roszczeniami objętymi niniejszą sprawą nie były wymagalne w chwili złożenia tych oświadczeń wobec (...) Sp. z o.o. Należy przy tym zdecydowanie podkreślić, że twierdzenie o braku wymagalności roszczeń o zapłatę kar umownych zostało przez powódkę wyraźnie sformułowane w odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty. Pozwana jednak- pomimo zobowiązania przez Sąd do ustosunkowania się do pisma powódki z 7.10.2022 r. w terminie 14 dni pod rygorem pominięcia później zgłaszanych twierdzeń i wniosków (k. 368) -w swym piśmie z 19 stycznia 2023 r. w żaden sposób nie odniosła się do tego twierdzenia. Przyjął zatem należało, że (...) Sp. z o.o. przyznała okoliczność braku wymagalności roszczeń objętych zarzutem potrącenia.

Nie można było nadto uznać, że fakt upływu czasu do chwili wyrokowania cokolwiek zmienił w zakresie podstaw do zajęcia się przez Sąd skutecznością potrącenia. Przede wszystkim podkreślić trzeba, że w toku niniejszego procesu nie doszło do złożenia odrębnego, nowego oświadczenia o potrąceniu. Powołanie się na zarzut potrącenia w odpowiedzi na pozew dotyczyło bowiem jednoznacznie twierdzenia o materialnoprawnych skutkach oświadczeń złożonych przedsądowo, czyli umorzenia wierzytelności z faktur powódki- wyraźnie bowiem zarzut ten odnosił się do konsekwencji oświadczeń z 14.10.2015 r., 25.11.2015 r. i 1.12.2015 r.

W konsekwencji powyższych rozważań Sąd na podstawie art. 647 kc orzekł jak w punkcie 1 wyroku. O roszczeniu odsetkowym należnym powódce od pozwanej orzeczono na podstawie art. 481§1 i 2 kc.- zgodnie z żądaniem pozwu.

Rozstrzygnięcie o kosztach niniejszego procesu zostało zawarte w punkcie 2 wyroku i wynikało z art. 98§1-4 kpc. Na koszty powódki składały się kwoty: 17 zł -opłata skarbową od pełnomocnictwa i 5.400 zł- stawka zastępstwa procesowego przez pełnomocnika będącego radcą prawnym (§2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Skoro pozwana przegrała sprawę w całości, stosownie do art. 113 ustęp 1 ustawy z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 kpc winna zapłacić Skarbowi Państwa (Sądowi Okręgowemu w Poznaniu) kwotę 9.613 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (8.506 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powódka została zwolniona i 1107 zł tytułem wynagrodzenia mediatora – k. 368). W konsekwencji Sąd orzekł jak w punkcie 3 wyroku.

Wyrok ten zaskarżyła w całości pozwana, zarzucając w apelacji:

Naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia:

1) art. 233 I KPC poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a polegającą na nieprawidłowym ustaleniu, że pozwana w toku postępowania przed Sądem I instancji nie przedłożyła wezwań do zapłaty kar umownych podczas, gdy już do sprzeciwu od nakazu zapłaty zostały przedłożone noty obciążeniowe stanowiące jednocześnie wezwania do zapłaty bowiem spełniały wszystkie formalne warunki należytego wezwania do zapłaty tj. określały sposób i termin spełnienia świadczenia, wysokość zobowiązania oraz określenie z jakiego pochodzi ono stosunku prawnego, czego powodowa spółka nie kwestionowała.

2) art. 233 1 KPC w zw. z art. 229 KPC poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a polegającą na nieprawidłowym ustaleniu, że pozwana nie doręczyła (...) sp. z.o.o. wezwań do zapłaty należności z tytułu naliczonych kar umownych podczas, gdy co przyznał zarówno powód w piśmie - odpowiedzi na sprzeciw z dnia 7.10.2022r. na stronie 3 w pkt 7 jak i Sąd I instancji na stronie 5 uzasadnienia wyroku (...) sp. z.o.o. prawidłowo doręczyła noty obciążeniowe (stanowiące prawidłowe wezwanie do spełniania świadczenia), z którymi to powód zapoznał się i kwestionując ich zasadność odesłał bez zaksięgowania.

3) art. 327¹ § 1 ust 1 i 2 KPC poprzez nierozstrzygnięcie istoty sprawy wynikające z nieuzasadnionego zaniechania wyjaśnienia podstaw prawnych i faktycznych wyroku w zakresie tego czy pozwana zasadnie naliczyła powodowi kary umowne za nieterminową realizację umów na rzecz (...) sp. z.o.o., ograniczając się w uzasadnieniu wyroku de facto jedynie do stwierdzenia, iż potrącenia dokonane przez pozwaną są niewymagalne z uwagi na rzekomy brak doręczenia powodowi wezwań do zapłaty.

Naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 455 k.c poprzez jego błędne zastosowanie i stwierdzenie, że pozwana nie wezwała należycie powoda do spełnienia zobowiązania wynikającego z naliczenia kar umownych za nieterminową realizację zadań na rzecz (...) sp. z.o.o. podczas, gdy jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego pozwana wystosowała do (...) sp. z.o.o. wezwania do zapłaty zawarte w notach obciążeniowych, które to powód odebrał i zapoznał się z nimi.

Skarżąca wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości;
- zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed Sądem I oraz II instancji.

ewentualnie:

- o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Powódka **w odpowiedzi na apelację** wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz od skarżącej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i dlatego Sąd Apelacyjny przyjmuje je w pełni za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Zostały one poczynione w oparciu o wszechstronne rozważenie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, którego ocena, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu wyroku, jest pełna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Ustalenia te nie zostały w przekonujący sposób podważone w apelacji, w ramach podniesionych w niej zarzutów procesowych, w szczególności naruszenia art. 233 § 1 kpc.

Sprowadzają się one do przedstawienia przez skarżącą własnej, korzystnej dla niej wersji stanu faktycznego, opartej o konkurencyjną ocenę mocy i wiarygodności poszczególnych dowodów.

Nie jest to jednak wystarczające do skutecznego postawienia zarzutów błędnych ustaleń faktycznych, sprzeczności tych ustaleń z materiałem dowodowym, czy też naruszenia art. 233 § 1 kpc.

W świetle ugruntowanego stanowiska judykatury do naruszenia tego przepisu mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżąca wykazała uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. zasadom logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 2005 r. w spr. III CK 314/05, LEX nr 172176), co w realiach sprawy nie miało miejsca.

Podobnie, zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów, choćby ocena ta również była logiczna i zgodna z doświadczeniem życiowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2005 r. w spr. IV CK 387/04, LEX nr 177263).

Jeżeli bowiem, jak w rozpoznawanej sprawie, z materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to taka ocena sądu nie narusza prawa do swobodnej oceny dowodów, choćby w równym stopniu, na podstawie tego samego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005r w spr. IV CK 122/05, LEX nr 187124).

Niezależnie od tego rodzaju rozważań teoretycznych, w realiach sprawy twierdzenia i zarzuty pozwanej dotyczące kluczowych, na obecnym etapie postępowania, ustaleń, są całkowicie gołosłowne i nie mają jakiegokolwiek przełożenia na treść zgromadzonego materiału dowodowego.

Dotyczy to okoliczności związanych z doręczeniem powódce not obciążeniowych karami umownymi i twierdzeń apelującego, że czynność taka została dokonana przed potrąceniem tych kar z należnościami zasądzonymi następnie w zaskarżonym wyroku.

Przede wszystkim nie ma podstaw do przyjęcia, że okoliczność taka została przyznana przez powódkę w piśmie procesowym, stanowiącym odpowiedź na sprzeciw od nakazu zapłaty.

Co prawda na wstępie uzasadnienia tego pisma (k. 314), stwierdzono rzeczywiście, że powódka otrzymała wspomniane noty i odesłała je bez księgowania, jednak nie przyznano, że nastąpiło to w terminie wskazywanym przez pozwaną i uzasadniającym przyjęcie powstania wymagalności tych wierzytelności przez złożeniem oświadczeń o potrąceniu.

Przeciwnie, w dalszej części wspomnianego pisma powódka oświadczyła, że pozwana poinformowała ją o naliczeniu kar umownych jednocześnie ze złożeniem oświadczeń o potrąceniu.

Z kolei w odpowiedzi na apelację wskazano wprost, że przedmiotowe noty obciążeniowe zostały jej doręczone dopiero wraz ze sprzeciwem od nakazu zapłaty.

Wbrew apelującej sąd I instancji nie dokonał też zgodnych z jej twierdzeniami ustaleń w pisemnym uzasadnieniu wyroku (w szczególności na stronie 5 uzasadnienia sąd w tym zakresie referuje jedynie stanowiska stron).

Można dodać, że skarżąca nie dołączyła, również na etapie postępowania apelacyjnego, jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego, że powódka rzeczywiście zwróciła wymienione noty w terminie wcześniejszym, niż w trakcie trwania niniejszego postępowania.

Z kolei w aktach sprawy znajduje się jedynie pismo powódki z dnia 5 stycznia 2016 r. (k. 333 – 334) zwracające bez księgowania notę obciążeniową nr (...)/ (...), która pozostaje bez związku z rozpoznawanym sporem.

Wymaga podkreślenia, że, mimo wyraźnego zaprzeczenia przez powódkę, w piśmie z dnia 7 października 2022 r., aby przedstawione do potrącenia przez pozwaną wierzytelności wzajemne były wymagalne, pozwana nie zajęła w tym zakresie stanowiska aż do zamknięcia rozprawy przed sądem I instancji, mimo nałożenia na nią przez sąd zobowiązania w zarządzeniu doręczonym jej pełnomocnikowi w dniu 12 stycznia 2023 r. (k. 372, 376).

Dodać należy, że przedłożenie dowodów odebrania lub wysłania przez powódkę omawianych wyżej dokumentów nie powinno wywoływać dla pozwanej trudności, bowiem w praktyce życia gospodarczego są one zwykle przesyłane przez kontrahentów bądź wyłącznie bądź równocześnie drogą mailową.

W konsekwencji nie doszło do naruszenia przez Sąd Okręgowy jakichkolwiek przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 455 kc.

Zarzut naruszenia tego przepisu jest bezzasadny w sposób oczywisty, jeśli zważyć, że skarżąca łączy go ściśle z podważaniem prawidłowości ustalonego przez sąd stanu faktycznego..

Zgodzić przy tym można się ze skarżącą, że nota księgowa obciążająca kontrahenta karami umownymi ze wskazaniem terminu ich zapłaty może stanowić wystarczający dowód dokonania wezwania, o jakim mowa w art. 455 kc.

Z przyczyn jednak, o których była mowa wyżej, pozwana nie wykazała (art. 6 kc), aby tego rodzaju dokumenty, stawiające jej wierzytelności w stan wymagalności, zostały powódce doręczone przed złożeniem oświadczeń o ich potrąceniu.

Nie mogło być także w tej sytuacji mowy o dokonaniu przez sąd orzekający błędu w subsumpcji, przez przyjęcie, że złożone przez pozwaną oświadczenia o potrąceniu nie wywołały skutków prawnych w rozumieniu przepisu art. 498 kc.

Konieczne jest podkreślenie, że przepisy art. 203¹ kpc nie wprowadzają jakichkolwiek modyfikacji do materialnoprawnych norm regulujących instytucję potrącenia.

W dalszym ciągu zatem, niezależnie od tego, czy pozwany powołuje się na potrącenie dokonane poza procesem, czy też łączy procesowe i materialne oświadczenie o potrąceniu, spełnione muszą być łącznie wymogi materialnoprawne jego skuteczności, wymienione w art. 498 kc.

Należy do nich m.in., *verba lege*, wymagalność obu wzajemnych wierzytelności, przy czym od dawna w orzecznictwie i nauce prawa przyjmuje się za konieczne, ale zarazem wystarczające, aby wymagalna była co najmniej wierzytelność składającego oświadczenie o potrąceniu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 października 2005r w spr. III CK 90/05, LEX nr 187036 oraz z dnia 5 marca 2019 r. w spr. II CSK 41/18, LEX nr 2629855, a także: T. Wiśniewski, w: Komentarz do kodeksu cywilnego pod red. G. Bieńka, Księga trzecia, Zobowiązania, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Wyd. 6, W-wa 2005, tom 1, str. 618, K. Zawada, w: Kodeks cywilny, Komentarz pod red. K. Pietrzykowskiego, Wyd. C.H. Beck, wyd. 5, W-wa 2009, Tom II, str. 112 itp.).

W judykaturze przesądzone zostało też, że wierzytelność jest, co do zasady, wymagalna, w rozumieniu przepisu art. 498 § 1 kc, w terminie wynikającym z art. 455 kc (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie III CZP 76/14, OSNC, z. 7-8 z 2015 r., poz. 86).

Z kolei, jak prawidłowo przyjął sąd I instancji, świadczenie z tytułu kary umownej, o jakim mowa w przepisach art. 483 kc oraz art. 484 kc, ma charakter odszkodowawczy i, o ile strony w umowie nie uzgodniły inaczej, bezterminowy.

W związku z tym, stosownie do przepisu art. 455 kc, staje się ono wymagalne z zasady po wezwaniu dłużnika o zapłatę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2011r w spr. III CSK 282/10, LEX nr 898707).

Ponieważ pozwana przed złożeniem powódce oświadczeń z 14 października 2015 r., 25 listopada 2015 r. i 1 grudnia 2015 r., o potrąceniu wzajemnych wierzytelności z tytułu kar umownych, nie postawiła tych roszczeń w stan wymagalności, oświadczenia te nie wywołały skutków w postaci umorzenia (art. 498 § 2 kc) z dochodzonymi pozwem niespornymi wierzytelnościami powódki z tytułu wynagrodzenia umownego za wykonane roboty budowlane.

Bezprzedmiotowe w związku z tym, jak słusznie uznał Sąd Okręgowy, było badanie, czy rzeczywiście i w jakim zakresie pozwana miała prawo do naliczenia kar umownych a także weryfikowanie ewentualnego wniosku o ich miarkowanie.

Odstąpienie od rozstrzygania w tych kwestiach z oczywistych przyczyn nie mogło skutkować nierozpoznanie istoty sprawy ani stanowić naruszenia przepisu art. 327¹ kpc.

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1. sentencji wyroku.

O należnych powódce kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono (punkt 2. wyroku) na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc w zw. z art. 391 kpc, przy uwzględnieniu treści przepisów § 10 ust. 1 pkt 2) w zw. z § 2 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2023.1935).

B. W.

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

Starszy sekretarz sądowy

S. S.